

SAMTÖK ATVINNULÍFSINS

Nýir kjarasamningar á almennum vinnumarkaði 2011-2014 – samantekt:

Samtök atvinnulífsins skrifuðu undir kjarasamninga á almennum vinnumarkaði til þriggja ára við Alþýðusamband Íslands og flest landssambönd þess fimmtudaginn 5. maí 2011. Aðildarfyrirtæki SA samþykktu samningana í rafrænni atkvæðagreiðslu sem fór fram 9.-13. maí. Niðurstaða í atkvæðagreiðslu aðildarféлага ASÍ um kjarasamningana skal liggja fyrir ekki síðar en kl. 16.00 miðvikudaginn 25. maí.

[Sjá nánar hér»](#)

Helstu atriði samninga til þriggja ára verði þeir samþykktir:

- Heildarlaunakostnaður atvinnulífsins vegna samninganna mun aukast um 13% í heildina á samningstímanum sem er til 31. janúar 2014. Launakostnaður fyrirtækja í ákveðnum greinum hækkar meira.
- Almenn laun hækka um 4,25% þann 1. júní nk., 3,5% 1. febrúar 2012 og 3,25% 1. febrúar 2013.
- Atvinnuþryggingagjald mun lækka 2012. Ef áætlanir um minna atvinnuleysi ganga eftir lækkar gjaldið frá næstu áramótum og aftur í ársbyrjun 2013. Tryggingagjaldið í heild gæti lækkað um tæpt 1% um næstu áramót og um 0,3% til viðbótar 2013.
- Lágmarkstekjutrygging fyrir fulla dagvinnu hækkar úr 165 þúsund krónum í 182 þúsund krónur á mánuði við gildistöku samninganna. Hún hækkar í 193 þúsund krónur þann 1. febrúar 2012 og 204 þúsund 1. febrúar 2013. Hækkunin nemur 23,6% á samningstímanum.
- Greidd verður 50 þúsund króna eingreiðsla til launþega eftir að samningsaðilar hafa samþykkt samninginn miðað við fullt starf síðastliðna mánuði. Greitt verður tímabundið álag árið 2011 á orlofs- og desemberuppbót samtals kr. 25 þúsund.
- Í tengslum við gerð samninganna hefur ríkisstjórnin skuldbundið sig til leggja grunn að varanlegum hagvexti og auknum framkvæmdum í hagkerfinu þannig að þær verði um 350 milljarðar króna árið 2013. Að auki fylgja yfirlýsingu ríkisstjórnarinnar tvær bókanir, önnur um málsmeðferð í sjávarútvegsmálum og hin um framkvæmd yfirlýsingarinnar.
- Í kjarasamningunum er forsenduákvæði um að kaupmáttur aukist, verðlag haldist stöðugt, gengi krónunnar styrkst marktækt og að stjórnvöld standi við gefin fyrirheit í efnahags-, atvinnu- og félagsmálum. Forsendur verða metnar í janúar ár hvert.

Aðfarasamningur til 22. júní 2011

Allir kjarasamningar aðila framlengjast óbreyttir til 22. júní 2011, þ.m.t. sérkjarasamningar sem teljast hlutar aðalkjarasamninga. Eftir að samningsaðilar hafa samþykkt samninginn greiðist sérstök eingreiðsla, kr. 50.000, hverjum starfsmanni í fullu starfi sem er við störf í maí og miðast greiðslan við fullt starf í mánuðunum mars-maí. Starfsmenn sem létu af störfum í apríl fá hlutfallslega greiðslu miðað við starfstíma í mars og apríl. Starfsmenn sem hófu störf í apríl eða fyrstu fimm dagana í maí og eru í starfi í maí fá hlutfallslega greiðslu miðað við starfstíma í apríl og maí. Starfsmenn í hlutastarfi fá greitt hlutfallslega miðað við starfshlutfall. Greiðslan skal innt af hendi eigi síðar en 1. júní 2011 hafi samningarnir verið samþykktir.

Ef samningsaðilar komast að þeirri niðurstöðu fyrir 22. júní 2011 að ekki séu forsendur fyrir þriggja ára kjarasamningum getur hvor aðili fyrir sig framlengt fyrrgreindan aðfararsamning til 31. janúar 2012. Þær breytingar á kjarasamningunum sem samið var um að tækju gildi 1. júní koma þá að fullu til framkvæmda, þ.m.t. ný og breytt ákvæði kjarasamninga og bókanir. Þó taka ekki gildi sérstakt 15.000.- kr. álag á desemberuppbót 2011 og sérstakt 10.000.- kr. álag á orlofsuppbót 2011, ákveði ASÍ einhliða framlengingu þessa aðfararsamnings til 31. janúar 2012.

Forsendur samninganna

Sérstök forsendunefnd skipuð tveimur fulltrúum tilnefndum af samninganefnd aðildarsamtaka ASÍ og tveimur af SA skal taka þegar til starfa. Hún skal fjalla um þróun kjara-, efnahags-, atvinnu- og félagsmála á samningstímanum og eftir atvikum leita eftir samstarfi við stjórnvöld, í því skyni að stuðla að því að markmið samnings þessa um að auka hagvöxt, skapa störf, auka jafnvægi í efnahags- og atvinnulífi milli einstakra greina, lága verðbólgu og aukinn kaupmátt nái fram að ganga.

Frá undirritun þessa samnings og til 21.6 2011, skal nefndin sérstaklega fjalla um forsendur gildistöku þessa samnings. Til þess að samningurinn taki gildi þann 22. júní þurfa þær stjórnvaldsákvæðanir og lagabreytingar sem heitið er í yfirlýsingu ríkisstjórnarinnar að hafa náð fram að ganga fyrir þann tíma.

Forsendur kjarasamninga til þriggja ára:

1. Kaupmáttur launa hafi aukist á tímabilinu desember 2010 – desember 2011 og á tímabilinu desember 2011 - desember 2012 samkvæmt launavísitölu Hagstofu Íslands.
2. Verðlag haldist stöðugt á samningstímanum og að verðbólga verði innan við 2,5% í desember 2012 m.v. sl. 12 mánuði.
3. Að gengi krónunnar styrkist marktækt frá gildistöku samningsins til loka árs 2011 og að gengisvísitala íslensku krónunnar verði innan við gildið 190 í desember 2012, miðað við meðalgengi Seðlabanka Íslands (þröng viðskiptavog).
4. Að stjórnvöld hafi staðið við gefin fyrirheit í efnahags-, atvinnu-, og félagsmálum, sbr. yfirlýsingu ríkisstjórnarinnar í tengslum við kjarasamning þennan.

Fari svo að ofangreindar forsendur standist ekki skal kalla saman fund samninganefndar aðildarsamtaka ASÍ og framkvæmdastjórnar SA sem leita skulu samkomulags um viðbrögð til að stuðla að framgangi markmiða samningsins, treysta forsendur hans og vinna að því að hann haldi gildi sínu.

Náist samkomulag um viðbrögð vegna endurskoðunarinnar 2012 þá heldur samningurinn gildi til loka janúar 2014. Náist samkomulag um viðbrögð vegna endurskoðunarinnar 2013 þá heldur samningurinn gildi til loka janúar 2014.

Helstu atriði í yfirlýsingu ríkisstjórnar Íslands sem tengjast atvinnulífinu:

Lægra atvinnutryggingargjald fyrirtækja

Atvinnutryggingargjald mun lækka frá ársbyrjun 2012 þannig að tekjur og gjöld Atvinnutryggingarsjóðs verði í jafnvægi á því ári. Gangi áætlanir um fækkun atvinnulausra eftir, má gera ráð fyrir því að lækkunin nemi allt að 1,36% frá og með næstu áramótum en tryggingargjald hækki um 0,5% á móti.

Sókn í atvinnumálum

Það er sameiginlegt markmið stjórnvalda og aðila vinnumarkaðarins að vinna bug á atvinnuleysi og skapa fjölbreytt og vel launuð störf hér á landi. Stjórnvöld eru reiðubúin til samstarfs við samtök launafólks og atvinnurekenda um sókn í atvinnumálum, m.a. á forsendum stefnumarkandi skjalsins Ísland 2020. Markmið sóknar í atvinnumálum er að atvinnuleysi verði ekki hærra en 4-5% af vinnuafli í lok samningstímans. Til að það markmið náist þarf að auka hagvöxt umfram horfur að óbreyttu.

Á síðasta ári var fjárfesting undir 200 milljörðum króna eða 13% af landsframleiðslu. Það er markmið stjórnvalda og aðila vinnumarkaðarins að þetta hlutfall fari stighækkandi og verði ekki lægra en 20% í lok samningstímans.

Aukið fé í opinberar framkvæmdir

Stjórnvöld munu auka opinberar fjárfestingar um amk. 13 milljarða kr. til ársloka 2012, en í fjárlögum ársins 2011 er þegar veitt 21 milljarði.kr. til stofnkostnaðar-, viðhalds- og framkvæmdaliða.

- Kostnaður við byggingu nýs Landspítala er áætlaður um 40 milljarðar kr. (útgjöld á þessu ári og næsta um 3,1 ma.kr.).
- Forútbóð vegna Vaðlaheiðaganga er hafið og framkvæmdir hefjast að forfallalausum í haust (kostnaður að meðtöldum virðisaukaskatti er áætlaður ríflega 10 milljarðar kr. á 3 árum).
- Áætluð fjárfesting í nýjum hjúkrunarheimilum er um 5 milljarðar kr.
- Fyrirhuguð eru útbóð á nýju fangelsi og framhaldsskóla á næstunni.
- Átak verður gert í opinberum viðhaldsframkvæmdum.
- Ákveðið hefur verið að auka framkvæmdir á vegum Ofanflóðasjóðs á þessu ári og því næsta.
- Fé verður veitt til úrbóta á aðgengi fjölsótttra ferðamannastaða.
- Nýlega hefur verið ákveðið að leggja til fé í auknar vegaframkvæmdir á Vestfjörðum.

Til viðbótar þessu verður áfram unnið að útfærslu tillagna um vegaframkvæmdir á Suðvesturlandi og fjármögnun þeirra, m.a. í sameiginlegum starfshóp stjórnvalda og aðila vinnumarkaðarins. Niðurstaða verði fengin í þá vinnu fyrir lok maímánaðar 2011.

Sókn í orku- og iðnaðarmálum

Stjórnvöld vilja greiða fyrir aukinni fjárfestingu á sem flestum sviðum, einkanlega þeim sem stuðla að auknum útflutningstekjum. Lögð er áhersla á að fjárfestingar í virkjunum og gerð raforkusamninga verði á viðskiptalegum grundvelli og taki tillit til umhverfisgæða. Stefnt er að því að frumvarp til laga um verndar- og nýtingaráætlun vegna virkjunar fallvatna og háhitasvæða verði afgreitt á vorþingi. Rammaáætlun verður lögð fram á næstu vikum og fer í viðeigandi ferli. Stjórnvöld stefna að því að hún verði afgreidd á næsta haustþingi.

Alþingi hefur nú til meðferðar frumvarp til laga um breytingar á vatnalögum og lögum um rannsóknir og nýtingu á auðlindum í jörðu og er mikilvægt að í þeim verði tryggðar forsendur fyrir arðbærum fjárfestingum í orkuvinnslu á grundvelli ábyrgðar auðlindanýtingar og orkusölusamninga með eðlilegum endurskoðunarákvæðum.

Þegar eru afráðnar fjárfestingar í Búðarhálsvirkjun, stækkun álversins í Straumsvík, kísilveri í Helguvík og í dreifikerfi Landsnets og er framkvæmd þessara verkefna þegar hafin. Framkvæmdir í Helguvík og fleiri verkefni eru í undirbúningi og eru þau mislangt komin. Landsvirkjun mun halda áfram umfangsmiklum rannsóknum í Þingeyjarsýslum og á nú þegar í viðræðum við nokkra aðila um fjárfestingar og orkukaup. Gangi öll virkjanaáform fyrir norðan eftir gæti þar verið um að ræða fjárfestingu upp á 70-80 milljarða kr., auk fjárfestinga orkukaupenda.

Þess er fastlega vænst að samningar takist fyrir lok þessa árs um í það minnsta tvö umtalsverð fjárfestingaverkefni sem ráðist verði í, þar af annað á Norðausturlandi, og að framkvæmdir við þau geti hafist þegar á næsta ári.

Stjórnvöld munu greiða götu þess að lífeyrissjóðir geti tekið beinan þátt í fjárfestingum og/eða fjármögnun orkuverkefna og skapa til þess viðeigandi umgjörð.

Hvatt til fjárfestinga

Miklu skiptir að auka fjárfestingar lítilla og meðalstórra fyrirtækja og kynna erlendum fjárfestum Ísland sem fýsilegan fjárfestingarkost. Stefnt er að því að veita auknum fjármunum til markaðssóknar í þessu augnamiði.

Átakið *Allir vinna* stendur yfir til loka árs 2012, en árangur af því verkefni er afar jákvæður. Til greina kemur að framlengja verkefnið til að draga úr atvinnuleysi í byggingastarfsemi og draga úr svartri atvinnustarfssemi.

Íslandsstofu verður falið að setja fram tillögur um sérstakar hvataaðgerðir vegna fjárfestinga í orkufrekri starfsemi sem styður við stefnu stjórnvalda um græna atvinnustarfsemi.

Áfram verður lagt kapp á að unnið verði hratt úr skuldum jafnt stórra sem smárra fyrirtækja og tiltækum leiðum beitt til að hvetja fjármálafyrirtæki til aukinna afkasta.

Nýsköpun eflid

Stjórnvöld, sveitarfélög og aðilar í ferðaþjónustu hafa ákveðið að ráðast í átak með það að markmiði að fjölga ferðamönnum yfir vetrartímann um 50 þúsund og skapa þannig a.m.k. eitt þúsund störf. Til þessa verkefnis verður varið árlega 300 milljónum kr. úr ríkissjóði næstu þrjú árin gegn því að sama fjárhæð komi frá sveitarfélögum og einkaaðilum.

Þá hefur verið ákveðið að efna til klasasamstarfs og að efla samkeppnissjóði á sviði menntamála, heilbrigðis- og velferðarmála, orku- og umhverfismála á grundvelli útfærðra hugmynda Samtaka iðnaðarins.

Stjórnvöld munu leita leiða til að efla Nýsköpunarsjóð atvinnulífsins til fjárfestinga í sprotafyrirtækjum og gera Tækniþróunarsjóði kleift að aðstoða fyrirtæki á sviði hugbúnaðar og hátækni til að auka útflutning á næstu þremur árum.

Átak í menntamálum og vinnumarkaðsúrræði

Stjórnvöld munu, í samstarfi við aðila vinnumarkaðarins, standa fyrir átaki á sviði vinnumarkaðsaðgerða og til að efla menntun í samræmi við tillögur samráðshóps um vinnumarkaðsmál. Stjórnvöld og aðilar vinnumarkaðarins tryggja sameiginlega fjármögnun verkefnisins.

Bráðaaðgerðir

Öllum þeim sem eftir því leita verða tryggð námstækifæri strax næsta haust:

- a. Framhaldsskólum verður gert kleift að taka inn haustið 2011 þá umsækjendur yngri en 25 ára sem uppfylla skilyrði.
- b. Tryggt verður að þeim sem hafa lokið raunfærnimati vorið 2011 gefist kostur á námi á framhaldsskólastigi haustið 2011.
- c. Þeim sem eru 25 ára og eldri verður gefinn kostur á úrræðum í framhaldsfræðslu.
- d. Aukið raunfærnimat og náms- og starfsráðgjöf.

Þá verður heildstætt nám í fjarkennslu í boði á framhaldsskólastigi.

Að auki verða sköpuð námstækifæri fyrir allt að 1.000 atvinnuleitendur haustið 2011 og næstu tvö skólaár þar á eftir í framhaldsskólum, frumgreinadeildum, háskólum og í framhaldsfræðslu.

Aðgengi atvinnuleitenda og fyrirtækja að starfstengdum úrræðum verður bætt og umsýslukerfi einfaldað. Þá verði starfstengdum úrræðum fyrir atvinnuleitendur fjölgað um allt að 1.500 árið 2011 þannig að heildarfjöldi þeirra einstaklinga sem njóta slíkra úrræða tvöfaldast.

Ákvæðum gildandi laga um vinnumarkaðsaðgerðir verður breytt á þann hátt að bótatímabil einstaklinga í starfstengdum úrræðum verði ekki skert, enda teldust þeir þá ekki atvinnuleitendur í skilningi laganna.

Aðgerðir til næstu þriggja ára

Vinna við vottun náms og við gerð gæðakerfis til að gera skil framhaldsskóla og framhaldsfræðslu sveigjanlegri þannig að nemendur geti með einfaldari hætti fengið metna áfanga sem teknir eru innan framhaldsfræðslu og raunfærni til eininga.

Stofnaður verður þróunarsjóður til að efla starfstengt nám á framhaldsskóla- og háskólastigi og þróa styttri námsbrautir. 300 milljónir k. verða lagðar í hann á ári næstu þrjú árin.

Jafnframt verður samstarf fyrirtækja og skóla um starfstengt nám aukið og tryggt að nemendur geti lokið verklegum þáttum náms innan tilskilins námstíma.

Samræming lífeyrisréttinda

Áfram verður unnið að samræmingu lífeyrisréttinda í starfshópi sem skipaður var á grundvelli stöðugleikasáttmálans með þátttöku allra aðila á vinnumarkaði og stefnt að því að niðurstaða fáið fyrir 1. september nk. og að breytingar verði kynntar Alþingi fyrir þinglok. Þar með verður lagður grundvöllur að nýju samræmdu og sjálfbæru lífeyriskerfi fyrir allan vinnumarkaðinn. Stjórnvöld hafa gefið fyrirheit um að ekki verði hróflað við áunnum réttindunum opinberra starfsmanna og um að breytingar á lífeyrismálum verði unnar í nánú samráði við samtök þeirra.

Starfsendurhæfing eflid

Almennt samkomulag er um mikilvægi uppbyggingar markvissrar starfsendurhæfingar svo stuðla megi að þátttöku og virkni á vinnumarkaði. Draga þarf markvisst úr ótímabæru brottfalli launafólks af vinnumarkaði, meðal annars með því að bregðast við áður en fólk hverfur úr störfum sínum með virkri heilsuvernd á vinnustöðum, þ. á m. forvörnum.

Ríkisstjórnin mun beita sér fyrir því að lögfest verði skylda allra launagreiðenda til greiðslu 0,13% iðgjalds til Starfsendurhæfingarsjóðs. Enn fremur komi til jafnhátt iðgjald frá lífeyrissjóðunum.

Endurskoðun laga um atvinnuleysistryggingar

Stjórnvöld eru reiðubúin til þess að vinna með aðilum vinnumarkaðarins að endurskoðun laga um atvinnuleysistryggingar og vinnumarkaðsaðgerðir. Sem hluta af þeirri vinnu verður ráðist í sérstakt tilraunarverkefni um þjónustu við atvinnuleitendur innan ramma gildandi laga í því skyni að stuðla m.a. að virkari vinnumarkaðsaðgerðum og vinnumiðlun sem nái til allt að fjórðungs atvinnuleitenda.

Umbætur á skattaumhverfi á fyrirtæki

Fjármálaráðherra mun leggja fyrir Alþingi nú á vorþingi tillögur um lagabreytingar er varða (i) skattlagningu einstaklinga starfandi í eigin félögum, (ii) skilyrði fyrir frádráttarbærni arðgreiðslna og söluhagnaðar milli fyrirtækja, (iii) afdráttarskatt á vaxtagreiðslur til erlendra aðila þannig að hann nái einungis til vaxtatekna af íslenskum verðbréfum en ekki erlendra lánasamninga, (iv) svigrúm til dreifingar gjalddaga á aðflutningsgjöldum og virðisaukaskatti, og (v) mat hlutabréfa við skilgreiningu á álagningarstofni vegna auðlegðarskatts.

Áfram verður unnið að öðrum atriðum, svo sem (i) reglum um þunna eiginfjármögnun, (ii) skattlagningu afleiðuviðskipta og (iii) skattlagningu vegna tímabundinnar vinnu erlendis.

Svört atvinnustarfsemi

Ráðist verður í tímabundið átaksverkefni til að sporna við svartri atvinnustarfsemi.

Bættir viðskiptahættir

Ríkisstjórnin mun beita sér fyrir breytingum á lögum um félög til að stemma stigu við misnotkun félaga með takmarkaða ábyrgð og fyrir breytingum á lögum um skráningu félaga í því skyni að koma í veg fyrir starfsemi aðila sem hafa ítrekað, af ásetningu eða vanrækslu, rekið félög í þrot.

Framkvæmd útboðsmála

Stjórnvöld munu beita sér fyrir breytingum á lögum um opinber innkaup til þess að tryggja betur eðlilegt samkeppnisumhverfi og réttindi launafólks.

[Sjá nánar yfirlýsingu ríkisstjórnar Íslands í heild \(PDF\)](#)